

najinaaman an-najiyyat

*version tchèque de Jiří Našinec
écrivain et traducteur, Prague (Tchéquie)*

útržky dopisů

zasažený bleskem

Když tě zasáhne blesk rovnou do hlavy
Nečekáš, až uslyšíš
Rachot hromu
1973

esejista

Jestliže všichni máme nějaké pocity
Pak nikdo není skutečným básníkem
A jen se pokoušíme
Se jím stát
1999

nevědomost

Nikdo mě nezná
Tak dobře jako já sám;
Nicméně vím,
Že se znám jen málo
1973

soucit

Znamená vzpomenout si na sebemenší
zlo učiněné druhému
A zapomenout na nejhorší zlo učiněné
nám někým druhým
1997

šavle a pero

Zbytečně sahat po šavli
Je-li pero odsouzeno k nezdaru
1988

šťestí

Kdybychom převzali:

Od polytheismu úctu k zemi a předkům,

Od dálněvýchodních náboženství duchovnost,

Od judaismu vizi a stálost

Od křesťanství lásku a odpuštění,

Od islámu horoucnost víry,

Od světských lidí pochopení a otevřenost,

Od humanismu jednotný přístup,

Pak bychom byli

Nejšťastnějšími z lidí.

1990

***

vidina

...Když si učedníci uvědomili, že udeřila poslední hodina jejich vůdce, obklopili ho, aby seznali jeho poslední doporučení.

Řekl jim:

Oprostěte se od hmoty, jak jsem to učinil já sám, když jsem v sedmi letech daroval chudému dítěti z naší čtvrti svou nejoblíbenější hračku, kvůli níž jsem málem zapomněl účel daru.

Oprostěte se od vášně, jak jsem to učinil já sám, když jsem v sedmnácti letech obětoval svou lásku přátelství.

Oprostěte se od vědění, jak jsem to učinil já sám, když jsem v sedmadvaceti letech přestal sbírat diplomy, které mě vedly rovnou k pýše, a ne k pokoře.

Oprostěte se slávy, jak jsem to učinil já, když jsem v sedmatřiceti letech pochopil, že je to pouhý přelud.

Oprostěte se od metafyzických úvah, jak jsem to učinil já, když jsem v sedmačtyřiceti letech svěřil pravdu pravdě.

Oprostěte se od světáctví, jak jsem to učinil já, když jsem si v sedmapadesáti letech uvědomil pokrytectví většiny lidského chování.

Oprostěte se od svých bližních a žijte jako poustevníci, jestli vám jako mně v sedmašedesáti letech nezůstane žádný věrný přítel.

Oprostěte se od myšlení, jako jsem to učinil já sám, když jsem v sedmasedmdesáti letech přestal psát a roztrhal své knihy, které mě vytrhly z přírody.

Oprostěte se od svého těla jak je to jen možné, abyste se, až nadejde ten den, mohli oprostít od života, který znáte, a začlenit se do toho, jež ještě vůbec neznáte...

1999

útržky svobodomyšlných názorů

vítr

(před vymezením pojmu čas a prostor)

Jsem ve větru dujícím světem bez časového a prostorového ohraničení a končícím své putování v plicích kojence. Rázem mi připadá, že život je tak ve mně více přítomen a mé já se stává jeho nedílnou součástí.

1995

nápěv

(v zemi, jež znovu nabyla svou lidskou svobodu)

Malé národy, jež proti sobě bojovaly na život a na smrt, posléze vymřely a země znovu nabyla svou svobodu; v paměti utkvěl jen nápěv vysněný duchem, který se pokoušel nepřátele sblížit. Marně. A byla to nakonec příroda, jež prostřednictvím svých ptáků, stromů a řek zanotovala ten nápěv života, rozumu a síly.

Ano, *příroda* zanotovala právě mě.

1997

báseň

(údobí jasnozřivosti na řece Volze)

Paměť jednoho národa mě rozšířila v básni, jež nemá autora a v níž se praví:

Můj synu,

Jestliže se ti jednoho dne po mně zasteskne,

Zatímco jsem se svým odchodem včlenil do onoho světa,

Usilovně prožívej svůj život,

Přijď za mnou do mé poustevny

V bytí a nicotě,

Najdeš mě tam nahoře

S perem v ruce nad listem papíru

Jak hledám nový začátek

1997

skála

(romantický okamžik v mongolské poušti Gobi)

Jsem zde, tentokrát proměněn v nehybnou skálu, k níž se až dosud žádná lidská bytost nepřiblížila. Milenecký pár vrývá do této skály svou lásku, a činí tak ze mě svědka své vášně a svého příběhu.

1995

svědomí

(výpověď v čase boje)

A vnucují mi někoho, komu jsem byl rovněž vnucen. Bok po boku spolu příkladně bojujeme po celé jinošství, urputně pak během mládí. On si zvolil jako prostředek obživý politickou dráhu, dokázal si v ní udělat jméno, až se dostal k moci a tu teď

zneužívá. Na můj dotaz: „Proč to děláš a kam se poděla příkladnost a boj?“ ospravedlňuje utiskování druhého nutností uhájit dosažené výhody.

Toho dne je podepsána má výpověď.

1997

strašidlo

(mimo čas i prostor)

Tak jsem zase tu, opět u moci, mimo čas i prostor, na hony vzdálen jakémukoli citu i skutečnosti...

1997

***

velebný

... Kolem poustevny velebného obchází Smrt. Svého času, když seznala, jak příkladný život stařec vedl, ho ušetřila. Velebný ji tak toužebně přivolává, až ho nakonec vyslyší. Velebný se pak spojeným působením kosmických sil začlení do přírody přesně tak jako všechny živé bytosti před ním i po něm, a stane se součástí pravdy, pro níž toho tolik udělal, aby ji pochopil.

Jeho rodina a celý národ se seběhnou ze všech stran, aby velkému muži vzdaly poslední poctu. Jedni ucítí v poustevně vůni kadidla a prohlásí ho za svatého. Druzí si namluvají, že viděli, jak se nad toutéž poustevnou vznáší světelná aureola, a prohlásí ho za nového proroka.

Tehdy prvorozený syn prvorozeného syna velebného rozpečetí obálku, která skrývá poslední vůli jeho děda a přečte ji nahlas přítomným:

„Má poslední vůle je vepsána v mém životě. Čtěte si v něm a berte si z něho příklad. Mějte ustavičně na paměti, že nikdo není lepší než kdokoli z vás, tak jako kterýkoli z vás není lepší než kdokoli jiný.

Já sám jsem jen prostá lidská bytost, možná první z těch, které duch osvobodil a sjednotil; mé přání je, abych nebyl ani první, ani poslední, když vím, že nejsem ani první, ani poslední z těch, kdo se skutečně sjednotili.

Nechť je den mého odchodu svátkem sjednocení v pravdě a kosmickém osvobození. A můj hrob nechť je zbudován zcela prostě v mé poustevně s tímto nápisem na náhrobní desce: ‚Zde odpočívá muž ze zeleného údolí.‘ A dveře do mé poustevny nechť jsou jako obvykle trvale otevřeny a tak zůstanou navěky, bez vyhlídky na obnovu, vydány na pospas nepohodě a rozmarům přírody.

Mí milovaní, radujte se za mne, neboť ať se prostor jakkoli roztáhne, jeho nicotnost je ještě rozsáhlejší, a ať čas bude trvat sebedéle, jeho nicotnost bude ještě delší. Stejně tak ať je vjem sebemocnější, jeho nicotnost je ještě působivější, a ať je skutečnost sebeobsažnější, její nicotnost je ještě nekonečnější.“

květen 1996

útržky sjednoceného

košohrab

Přistihnu ho v noci, jak se přehrabává v popelnicích; vyhubuji mu a ponechám ho jeho trpkému osudu...

Pak si vyčítám, kdy ten nešťastník chodí. Napřed noc co noc, pak vždycky ráno a nakonec v kteroukoli denní dobu. Náš přítel si totiž na svou smutnou živnost zvykl, a místo aby ji provozoval s ostychem, jako když začínal, vykonává ji natolik programově a s fortem, že když jsme se minule potkali a jeho pohled se střetl s mým, byl jsem to já, kdo se zastyděl.

1999

sjednocení

Nyní, když končí výpověď žalující strany i práce obhajoby, Bůh-Soudce, doposud mlčenlivý, si musí vzít slovo a vynést rozsudek.

A hle, z potmělé rozsedliny, která je zároveň vězením i prostorem svobody, vytryskne světlo. Jeho prostřednictvím mě ticho vybízí seznámit se s Bohem-Soudcem a poslechnout si, jak vynáší svůj ortel. Přistupuji tak blíž, aniž se hýbám, a vidím se zavřenýma očima. Strojené zrcadlo mě představí Bohu-Soudci vynášejícímu rozsudek založený na lidském svědomí, jehož heslem je nevinnost; tehdy pochopím, že stojím sám před sebou, že rozpory se stírají a dochází k sjednocení.

Stojím tak zároveň tváří v tvář prorokům i bídákům. Přičleňuji se k nim včleňuji se do nich jménem Boha-Soudce a v Něm, neboť my všichni máme stejný osud; svědomí je vlastně jen zárukou lidské vyrovnanosti, a nikoli výrazem bezpočtu plošek odrazu. Jsem tak znovu součástí všemohoucnosti, k níž jsem nikdy nepřestal přináležet, a součástí bytí a nicoty, které jsem nikdy neopustil. Dokonce tvořím nedílnou součást té všemohoucnosti, protože po smrti nemůže být řeč o nějakou přeměnu v malé částičky.

1998

ten, který odchází

Po nostalgické obchůzce po zemi, místě předešlého života, pokračuji se své okružní cestě.

Neustále žiji se svými pozemskými vzpomínkami, i po své obchůzce. Pluji tak bez jakéhokoli omezení v čase a prostoru.

Jestliže postupuji na cestě absolutního poznání a univerzální pravdy, vydávám se hledat obrodu a všechno, co přesahuje a bude přesahovat Člověka, hlavou mi ustavičně vrtá utkvělá myšlenka: pomyslím na Člověka, na jeho každodenní život a budoucnost, jeho blahobyť a svobodu.

Neboť jaký by byl smysl života a smrti bez Člověka? Jaký by byl smysl všemohoucnosti v jejích dvou podobách: poznání a pravdě?

A tehdy se ptám: proč tedy nemá člověk na zemi štěstí na dosah?

Přiznám se, že je pozoruji v životě Člověka na onom světě, protože tam jsem už i já osobně. Ale jak je tomu s jeho životem na zemi? Je možné zlepšit jeho podmínky?

Jak to mohu udělat odtamtud, kde jsem?

Hladu a hamižnosti, snu oddaného i smělého, chápání znalce i nevědomce může učinit přítrž toliko smrt. Smrtí se konečně nastoluje rovnost mezi všemi.

Předmětem mého zájmu je zajisté Člověk... Ale nejsem snad já sám pevně spjat s Ním i se Světem, mimo čas a prostor, v životě i ve smrti? Proč si mám tedy o Něj dělat starosti?

Jsem ten, který odchází, pravím vám, oprostěn od všeho vyjadřování, slovem i písmem. Jsem ten, který odchází, oprostěn od všeho uvažování, byť i omezeného či ohraňovaného. Jsem ten, který odchází, oprostěn od Lidstva, jeho problémů a trápení. Jsem ten, který odchází, oprostěn i od samé výzvy k oproštění, od absolutního poznání a univerzální pravdy. Na odchodu je i Člověk, oprostěn od Boha i od Světa. Na odchodu je konečně i Bůh Všehomíra, oprostěn pro změnu od Člověka.

Jsem na odchodu, na odchodu je Člověk, na odchodu je Bůh Všehomíra. Jsem svobodný, svobodný je člověk a svobodný je Bůh Všehomíra.

1999

útržky snílka

ten poslední

...V posledních chvílích života snílek dospěje po zralé úvaze k těmto závěrům:

Bůh se rodí, roste a pak stárne v duši lidí. Ti, kdo Ho pojmají k svému vlastnímu obrazu, se domnívají, že Bůh stvořil Člověk jen pro pobavení; sami se tedy oddávají kratochvilím. Ti, kteří se Ho naopak obávají, tak činí a prostě zapomínají žít. Při hledání Boha pojímaného k obrazu svému, Boha stárnoucího v čase a prostoru a ztraceného v bytí a nicotě tak Člověk zapomíná, že smrt všechno rázem smaže a cele začlení do toho, co on hledá, ba i co dosud nehledá.

Když Člověk, ta myslící bytost, pochopí smrt, bojí se jí ještě víc. Nemůže tak dosáhnout osvobození a ucelostnění stejně snadno jako ostatní složky přírody a světa. Musí opět uvést v činnost svůj rozum, aby si ty dva pojmy osvojil.

Jinak, když sní o životě po životě, představuje si, že je totožný s tím, který zná, a hlavně věčný. Není však v takovém případě jednotvárný? A nestane se sám člověk Bohem?

Při hledání víry se člověk jinak vzdaluje svým bližním, vymezuje se vůči nim. Neměl by se spíš při této příležitosti s důvěrou přiblížit sobě samému i lidstvu s jeho velkými hodnotami?

Víra jako taková je jistě tou nejlepší záchranou – jenže záchranou nejistou -, takže tou nejjistější cestou je vůle pracovat ve prospěch lidstva.

Ještě včera se Člověk přírodě více podroboval a tolik ji nepoškozoval. Dnes Člověk přírodu využívá a zneužívá. Doposud udržoval svou existenci v minulosti s pomalým dějinným vývojem. Bude ji ještě moci udržet ve světě vyvíjejícím se stále překotněji?

Snílek si z toho nakonec vyvodil, že není budoucnost pro lidstvo trvale rozdělené kvůli odlišnosti ras, jazyků, území, věr a dogmat; spojené pouze hrabivostí a pohrdající jakoukoli představou humanismu.

2000

hymny

9

Jsem novorozenec, jinoch.

Starý muž, trvalost,

Jsem otec, únava,

Matka, žně

Jsem bezduchý, pohnutý

Jsem kultura, úroda,

Jsem dobro, dar,

Zlo, bída

Jsem láska, pravda,

Víra, jsem žádostivý,

Vidoucí, viditelný

A každá padající hvězda

Jsem život, smrt,

Bytí, nebytí,

Jsem Bůh, nesmrtelnost,

Vše a nic.

Jsem Člověk

2000

11

Existuji, jsem tedy zodpovědný;

Existuješ, jsi tedy takový i ty,

Existujeme, jsme tedy taková i my;

Spojuje nás příčinnost,

Sounáležitost zavazuje;

K lepšímu i k horšímu

Povinnost nás zavazuje

2000

útržky z *alfy a omegy*

z *toho, který odchází*

tolik ztraceného času
Kojit se bláhovými nadějemi
Na nějaké setkání či polibek;
Kolik ztrácíme času
Když si představujeme nemožné a sníme;
Kolik ztrácíme času
Na zemi, na moři i ve vzduchu
Když chceme cestovat
Bože! Jak se nám po tom promrhaném čase
Přese všechno stýská!
2002

stran života

Od něhož nastupuji zpáteční cestu
A který jsem se pokusil s filozofickým klidem
Pochopit a rozebrat,
Mám mnohem více otázek než odpovědí
2002

poslední slzy

Právě skanuly;
Jsou to slzy odchodu;
Budou smutné a horké,
Anebo veselé a melodické;
Jako při osvobození?

Poslední slzy právě skanuly
Hotový příval
Ponoukají mě, abych se nalodil
A já nastupuji na loď
S nepopsatelnou radostí!

Broukám si píseň,
Píseň odjezdu, kterou jsem nikdy nenapsal;
Broukám si ji poprvé,

Třebaže mě naposled
Opouštějí síly;

Stále si ji broukám
V naději, že až skončí, budu moci odejít;
Stále si ji broukám

A hle, už odcházím
Radostně a svobodně!
2000

***

z účastníka rozhovoru

kain

Cos to učinil, Kaine, anebo co Člověk učinil z tebe? Zabil jsi svého bratra, anebo tě Člověk obvinil z jeho vraždy, když si tě stvořil ve své obrazotvornosti?
Prokáže-li se, že Bůh měl raději Ábela než tebe, přijímal jeho oběti, zatímco ty tvé, jakož i tvoji lásku odmítal a neocenil si tvé práce, pak jsem ochoten přiznat ti polehčující okolnosti, tobě, bytosti rozumově i tělesně slabé. Ale kdyby byl Ábel zabil tebe, navzdory všem známám přízně, které mu Hospodin prokazoval, jemu bych nikdy neprominul.

2002

útrpnost

Nacházím ji tam dole, ukřižovanou. Nacházím ji tam dole, jak dovádí svou oběť až k smrti, aby zachránila druhého.

V tomto bodu jsme zaměnitelní, neboť už spolu žijeme.

2002

mlýny

Už dávno tě hledám, Cervantesi, ale narážím jen na dona Quijota jedoucího na Rosinantě cestou ke svým větrným mlýnům, následovaného svým věrným druhem Sanchem usazeném na oslu.

Tys dona Quijota učinil nesmrtelným, drahý Migueli, v duši i představáči lidí, a tím lépe, neboť si tě jen těžko představím, jak hledáš jiné dobrodružství pro svého hrdinu, který není nikdo jiný než ty sám.

Naše je tedy dobrodružství, nás obou objevování doba Quijota a Sancha!

2002

dag

Jako druhý ses stal generálním tajemníkem Organizace spojených národů, Hammarskjölde. Původem ze Švédska, země, jež dávno nepoznala válku, tvým posláním bylo upevňovat mír ve světě, jak jen to jde. Jakožto muž se smyslem pro povinnost jsi pracoval ve prospěch rozhodovací nezávislosti Organizace a úspěšně ses toho zhostil. O to větší politování a smutek je teď, kdy vidíme, že se táž organizace stala praporečkem jednostrannosti a unifikovaného myšlení.

2002

synové

Pohled' na své syny, Georgi Washington, osvoboditeli Spojených států amerických; pohled' na své syny, ty, který jsi tak poctivě a spravedlivě pracoval pro lepší svět, pohled' na ně dvě století po svém odchodu a navzdory cestě, kterou lidstvo od té doby urazilo, pohled' na ně, jak dobývají prostor až k Marsu při hledání zdrojů vody nechávající za sebou na zemi hojnou vodu vydanou na pospas znečištění, a odsuzují tak miliony lidských vyděděnců k smrti žízní:

Jsou to synové, jaké sis přál, Washington?

2002

útržky vzpomínek

z úvodu

Synu,

Kolikrát mi tvůj děd opakoval, že ho zabila čísla, čímž chtěl říci, že jeho administrativní práce, jež spočívala v tom, že měl na starosti veškeré účetnictví, ho odvedla od psaní.

Pokud jde o mne, řeknu ti spíš, že mě zabila písmena, protože jsem jich většinu umístil tam, kde nebylo zapotřebí, například do mnoha neliterárních děl. Ta se ovšem ukázala jako užitečná a velmi se líbila: rovněž mi umožnila vydělat si na živobytí. Odvedla mě však od literárních spisů, které – a pouze ony – představují tvůrčí bohatství.

Ty hledáš osvobození,

Věz, že každá lidská bytost má kořeny, na něž musí být hrda, ať jsou jakékoli; za podmínky, že si z nich odnese jen to, co je hodnotné, a odvrhne, co je vadné.

Tvé kořeny sahají do země proroků, apoštolů a světců. Nechci mluvit jen o těch z nich, kteří jsou známi; ale rovněž o těch prorocích, apoštolech a světcích posedlých věděním a kulturou a o každém člověku, který prožíval své lidství podle hodnot uznávaných v jeho době.

Tvé kořeny, synu, jsou v Orientu, ve středu země: Aramejci, objevitelé jediného Boha, Jeho, ti dali jméno, neboť Námán je Jeho služebník. Pokud jde o Námána, Syřana, aramejského vojevůdce, tak toho v devátém století před Kristem vyléčil prorok Elizeus z malomocenství tím, že mu nakázal umýt se sedmkrát vodou z Jordánu. Aramejšťina byla navíc jazykem samotného Krista.

Jsi rovněž synem Fenicie Kananejských, kteří vynalezli písmo, dlouho si však tu vymoženost neudrželi, obohatili jí civilizaci druhého, a tak ztratili svou identitu.

Jsi rovněž synem Arabů, kteří se postavili spravedlivou věc, jejich hrdý postoj však dnes není příliš patrný a je jen chabá naděje, že se k němu kdy vrátí.

Jsi synem Libanonu, jehož úspěch je příkladný na úrovni jednotlivce, nikoli však v celonárodním měřítku kvůli obecně rozšířenému čachrářství.

Konečně jsi synem východní Církve, jež pevně tkví svými kořeny v Dějinách, i když je rozdělená, a jejíž zpěváci dál pějí hymny ku slávě boží.

Bud' na to hrdý, synu. Přijmi to za své a bud' trvale pamětliv především toho, že jsi zároveň synem okamžiku a celého lidstva. A nezapomeň, že jsi synem z rodu, jehož členové nikdy druhého neutiskovali. Člověku totiž postačí plně prožívat své lidství a v tom nejširším a nejobecnějším slova smyslu neutiskovat. Osvobod' své svědomí i ve vězení, kde hniješ důsledkem nespravedlivého rozsudku, místo abys sis je obtížil tím, že bys nepravdivě požíval svobody...

1998